

מחודדים

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין 5.)

אחינו כל בית ישראל התחננים בצרתה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויושיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעפוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

מערנת: 073-249-0403

sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל

גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון 348

בבא מציעא דף פ"ז. יום שב"ק פרשת בהר י"ז אייר תשפ"ד

אכילת פועל בכרם חבירו.

דף פ"ז - ע"א

אברהם אמר רק 'ואקחה פת לחם' וכתוב 'ואל הבקר רץ אברהם' הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים, שעפרון אמר בתחילה 'ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא' ולבסוף לקח ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר שמתקבל בכל מקום.

'מהרי שלש סאים קמח סלת' אברהם אמר סולת, והיא אמרה קמח, שהאשה עיניה צרה באורחים יותר מהאיש.

'לושי ועשי עגות' ולא הביא לחם, שאברהם אבינו אוכל חולין בטהרה היה ושרה אמנו באותו היום פירסה גידה.

'ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל' להודיע שצנועה היתה, ו"א כדי לחבבה על בעלה ו"א כדי לשגר לה כוס של ברכה.

'אליו' נקוד על אי"ו שבאליו, לימדה תורה דרך ארץ שישאל לבעל האכסניה שלו בשלום בעלת האכסניה ושואלים בשלום אשה על ידי בעלה.

'אחרי בלתי היתה לי עדנה', אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטים נתעדן הבשר ונתפשט הקמטים וחזר היופי למקומו.

'ותצחק שרה וכו' ואדוני זקן', ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחק שרה וכו' ואני זקנתי' שגדול השלום שאפילו הקב"ה שינה בו.

'ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה' והיו מרננים שהביאו אסופי מן השוק, אברהם עשה סעודה גדולה וזימן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת הביאה בנה ונעשה נס בשרה אמנו והניקה את כולם, ונתהפך קלסתר פניו של יצחק ונדמה לאברהם פתחו כולם ואמרו אברהם הוליד את יצחק.

עד אברהם לא היה זקנה ולא היו יודעים אם מדברים עם אברהם או עם יצחק ביקש אברהם והיה זקנה.

עד יעקב לא היה חולי לפני המיתה ביקש יעקב שיהיה חולי כדי שיצווה לביתו וכן היה.

עד אלישע לא היה אדם נתרפא מהחולי, ואלישע ביקש רחמים שיהא לו רפואה ונתרפא.

שלשה חלאים חלה אלישע אחד על שדחפו לגיחזי בשתי ידיו, ואחד כשגירה דובים בתינוקות, ואחד שמת בו.

השוכר את הפועל ואמר לו ששכרו יהיה כאחד וכשנים מבני העיר, לרבי יהושע נותן לו כפחות שבשכירות,

לחכמים כמנהג המדינה בבינונית. משנה. הפועל אוכל מן התורה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וקטפת מלילות בידך וחרמש לא תניף על קמת רעך', ולא דווקא קמה שחייבת בחלה [ולא לומדים מעומר שנאמר בו 'מהחל חרמש בקמה'] משום שנאמר 'חרמש' כל דבר חרמש, ונאמר קמה לרבות כל בעלי קומה אפילו אינו בר חרמש כגון קטנית שנעקרת.

'כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן', 'כי תבוא' לומר שהיתר לאכול מגידולי קרקע של חבירו היינו רק בפועל [שלומדים גזירה שווה תבוא תבוא מפסוק 'לא תבא עליו השמש'] 'בכרם רעך' ולא בכרם עכו"ם שבעכו"ם מותר גם שלא בשעת גמר מלאכה, או רעך ולא בהקדש ומהקדש אסור לאכול, 'ואכלת' שאסור למצוץ היין של הענבים וזורק החרצנים, 'ענבים' שאסור לתקן המאכל כגון לטבול הענבים במלח, 'כנפשך' כאילו הם שלך ומה בעל הבית אוכל ופטור מן המעשר כיון שלא נגמרה מלאכתו אף פועל, ואין אומרים כיון שאוכל בשכר הוא כמקח, ומקח קובע למעשר, 'שבעך' ולא אכילה גסה, 'ואל כליך לא תתן' שאין היתר לפועל לאכול אלא בשעת גמר מלאכה כשנותן לכלי של בעל הבית.

בבא מציעא דף פ"ח. יום א' פרשת בחוקותי ל"ג בעומר תשפ"ד

לעילוי נשמת מ"ה שלוחי ישראל נשמות יקרות וטהורות שעלו בסערה השמימה ביום שמחת הרשב"י

באתרא קדישא מירון ת"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

תורת פסח פסח היא פארת עינינו הוא
פסח פסח פסח פסח פסח פסח פסח פסח פסח פסח

חיוב מעשר. חסימת פי פועל.

דף פ"ח - ע"א

נאמר במעשר 'בערתי הקודש מן הבית' ונאמר 'ואכלו בשעריך', - לרבי ינאי אין הטבל חייב במעשר עד שיכנס דרך הפתח לבית ולא דרך גגות וקרפיפות, לרבי יוחנן אפילו חצר המשתמרת כבית קובע למעשר.

עץ תאנה העומד בגינה ונופה נוטה לחצר או לבית (לרבי ינאי ולרבי יוחנן כל אחד לשיטתו), לוקח חייב במעשר שענינו במקח שהם הפירות תלושים שנכנסו לבית ולחצר, פועל הגם שאוכל בשכרו והוא כמקח פטור שנאמר 'ואכלת ענבים כנפשך' כאילו היה

בעלים, מה בעלים אוכל בלי מעשר אף פועל, ובעלים אוכלים בלי מעשר כיון שאין חלק הנוף חשוב בעיניו ועיקרו של אילן חוץ לחצר או לבית ולא נגמר למעשר.

דף פ"ח - ע"ב

עשר תעשר את כל תבואת זרעך וכו' ואכלת' אינו חייב לעשר אלא אם אוכל ולא אם מוכר, 'תבואת זרעך' ולוקח אינו חייב לעשר מדאורייתא אלא מדרבנן.

גמר מלאכה לחייב במעשרות - בקישואים ודלועים משניטל הפרח הגדל בראשו, זיתים וענבים לרבי ינאי משיראה פני הבית, חייטים ושעורים - ללישנא קמא משיראה פני הבית, לאיבעית אימא משה שעשה גורן.

פועל יכול לאכול בתלוש מן הקרקע קודם שנגמר מלאכתו, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וכו' וחרמש לא תניף על קמת רעך' מיותר 'קמה' [הנכתב פעמיים] דורשים שמותר גם בתלוש, לרבינא משום שנאמר 'לא תחסום שור בדישו' ושור מיתור ושור לאו דווקא אלא הוא הדין שאר בהמות [ולומדים שור שור משבת] להקיש נחסם [בהמה] לחוסם [אדם] מה בהמה מותר בתלוש אף פועל, לרב אמרי משום שנאמר כי תבא בכרם רעך והפסוק מדובר אפילו אם בא לשאת הענבים על כתיפו.

מותר לחסום פי פועל, שנאמר 'ואכלת ענבים כנפשך', כנפשך של בעל הבית כך נפש הפועל, וכשם שמותר לחסום את עצמו גם מותר לחסום פועל.

שור מותר לאכול במחובר, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וכו' וחרמש לא תניף על קמת רעך' מיתור רעך' [הנכתב פעמיים] לומדים שגם שור מותר במחובר, לרבינא מהיקש חוסם לנחסם מה חוסם [אדם] מותר במחובר אף נחסם [בהמה].

בבא מציעא דף פ"ט. יום ב' פרשת בחוקותי י"ט אייר תשפ"ד

לא תחסום שור בדישו. פרטי דינים באכילת פועל.

דף פ"ט - ע"א

לא תחסום שור בדישו' [כיון ששור מותר שהרי הוא הדין כל בהמות, מקישים חוסם והוא אדם שהוא פועל, לנחסם שהוא בהמה] מה דייש שהוא גידולי קרקע ופועל אוכל בו אף כל גידולי קרקע יצא חולב מחבץ ומגבן שאינם גידולי קרקע, ומה דייש שהוא גמר מלאכה פועל אוכל בו אף כל גמר מלאכה יצא המנכש בשומים ובצלים קטנים שעוקר להרחיב מקום לגדולים להתפשט ונותנם בתוך כלי שאינו גמר מלאכה היא ועיקר הפעולה נעשה לתקן הגדולים שהם מחוברים, ומה דייש שלא נגמרה מלאכתו למעשר אף כל שלא נגמרה מלאכתו למעשר, יצא המפריד תמרים וגרוגרות הדבוקות זו בזו שנגמרה מלאכתם למעשר, ובדבר שיש בו חיוב חלה שנגמרה מלאכתם לחלה יצא הלש ועורך העיסה והאופה שנגמרה מלאכתם לחלה.

מותר לבעל הבית להשקות הפועלים בין אף שמונעם על ידי זה מאכילת הרבה ענבים כשהם עושים מלאכה בכרם, ומותרים הפועלים לטבול פיתם בציר אף על פי שעל ידי זה יאכלו הרבה ענבים אחר כך בכרם, ורשאים לשהות כל אכילתם עד שיגיעו למקום שהשמש הוא בגלוי וממתק הענבים, ולא יפצעם על גבי סלע ויאכלם אלא יפצעם מיד ליד.

דף פ"ט - ע"ב

אסור לפועל להבהב הפירות שאוכל באור כדי להמתיקם משום שמבטל ממלאכה, וכן לא יחמם בעפר, ואיבעיא אם מותרים אשתו ובניו להבהב בשבילו באופן שאין ביטול מלאכה אם יש בזה בכלל איסור הנלמד ממה שכתוב 'ענבים' וממעטים ולא ענבים ודבר אחר.

פועל לא יאכל פירות שאוכל מבעל הבית בפת מפני שאוכל הרבה.

פועל לטבול הענבים במלח, לאביי בארץ ישראל שחיוב מעשר מדאורייתא אסור, שטבילה במלח קובעת למעשר, ובחוץ לארץ מותר, לרבא בין בארץ ישראל בין בחוץ לארץ לטבול שתיים במלח אסור, אע"פ שנטל רשות מבעל הבית שקובעת למעשר, לא טבל מותר לאכול הרבה, אם התנה עם הבעל הבית על מנת שאוכל מותר לאכול רק אחד אפילו לא טבל במלח אבל שתיים עושה להם כגורן.

בבא מציעא דף צ'. יום ג' פרשת בחוקותי כ' אייר תשפ"ד

פרטי דינים באיסור לא תחסום שור בדישו.

דף צ' - ע"א

שעורים שהתייבשו בתנור להסיר קליפתם אינו עובר משום לא תחסום כשפרות דשות אותם, מפני שנגמרה מלאכתם למעשר [כיון שמירחם לפני כן, ע"פ הרמב"ן] בביאור דברי רש"י, ואין איסור לא תחסום אלא בדבר שלא נגמרה מלאכתם למעשר כנ"ל דף פ"ט.

פרות הדשות בתרומה אינו עובר משום לא תחסום שסתם דייש אינו לתרומה הוא, וסתם תרומה הוא ממירוח ואילך, או שאם הדייש של ישראל, התרומה אינה שלו ואינה בכלל 'דישו', ואם הדייש של כהן והפרה של ישראל אינו עובר משום שאסור להאכילה תרומה, ואע"פ שמותר לחוסמה מכל מקום משום מראית עין תולה בטרסקל שבפיה מלא אגרוף של אותן מין, ולרשב"י נותן בה כרשינים שיפות מן הכל [ומצות לא תחסום היא לטובת הבהמה כמבואר בהמשך], ואם דשות בגידולי תרומה עובר משום לא תחסום שאינו אלא תרומה דרבנן.

פרות הדשות במעשר ראשון עובר בלא תחסום (שנקרא דישו, תוספות), במעשר שני - לרבי מאיר שהוא ממון גבוה אינו עובר ולא נקרא דישו, ולרבי יהודה שהוא ממון הדיוט עובר בלא תחסום אם דש תוך חומת ירושלים או במעשר שני של דמאי שאינו אלא מדרבנן, ואם לא כן בלאו הכי אסור לאוכלו חוץ מירושלים, בתרומת מעשר אין בו משום לא תחסום ודינו כתרומה.

היתה הפרה חולת מעיים מותר לחוסמה, אע"ג שהיא מצטערת במה שאינה יכולה לאכול, משום שהאיסור הוא מחמת שמונעה ממה שהוא טובה בשבילה מה שאין כן חולי מעיים.

נכרי הדש בפרתו של ישראל אין הבעלים עוברים משום לא תחסום אפילו אם אמר לו הבעלים חסום אותה ודוש בה תבואה שלך, ואיבעיא אם יש בה איסור דרבנן שאמירה לעכו"ם כמו באיסור שבת או דווקא בשבת שיש בה איסור סקילה יש איסור אמירה לעכו"ם ולא באיסור לאו.

ישראל הדש בפרתו של נכרי עובר משום לא תחסום.

מין במינו מותר להכניס כמכחול בשפופרת ואין בו חשש שיבוא לידי הרהור עבירה, כיון שטרוד בעבודה.

דף צ"א - ע"ב

משנה. פועל שעושה מלאכה בידיו ולא ברגליו, או ברגליו ולא בידיו, או עושה בכתף, **לת"ק** אוכל שנאמר 'כי תבא בכרם רעך' באיזה עבודה שהיא, **לרבי יוסי רבי יהודה** אינו אוכל עד שיעבוד בידיו וברגליו כיון שהוקש אכילת שור לאכילת פועל [כדלעיל דף פ"ח:]: מה שור אינו אוכל עד שיעשה בידיו וברגליו אף פועל, ואיבעיא לרבי יוסי ב"ר יהודה בדש באווזים ותרנגולים שאין להם ידים וחסמם אם עובר משום לא תחסום. **פועלים שדורכים ענבים** עד שלא הלכו שתי וערב אוכלים ענבים ואינם שותים יין שאין מלאכתם ניכרת ביין, והוא עושה במין זה ואוכל במין אחר.

משנה. היה פועל עושה בתאנים לא יאכל בענבים, בענבים לא יאכל בתאנים, אבל מונע את עצמו מלאכול עד שמגיע למקום יפות ואוכל.

איבעיא בעושה בגפן זה אם אוכל מגפן אחר כיון שהוא מאותו מין שנותן לכליו של בעל הבית, והיינו באופן שאין בו ביטול מלאכה כגון שאשתו ובניו מביאים לו, אבל ללכת לגפן אחר ולאכול בוודאי שאסור, או שעוסק בגפן זה לא יאכל בגפן אחר, ואין היתר אכילה אלא בגפן שהוא נותן לתוך כליו של בעל הבית.

שור העושה מלאכה במחובר לקרקע שאסור לחוסמו, לצד שאוכל בגפן זה לא יאכל בגפן אחר, היינו דווקא בזמורה ארוכה, שאם לא כן אינו אוכל מגפן שהוא עוסק בה שהרי הבוצרים נותנים הגפן בתוך העגלה והשור קשור לעגלה לפניהם.

אין היתר לפועל לאכול אלא בשעת מלאכה ואסור לו לשבת ולאכול ויאמר הרי מנעתי עצמי עד כאן, וכדי שלא יבטל ממלאכתו ויאכל התירו חכמים שיאכלו הפועלים בהליכתם משורה לשורה, ובחזרתם מן הגת וניחא ליה לבעלים בכך, אבל מדאורייתא אינו אוכל גם לצד שעושה בגפן זה אוכל בגפן אחר משום שמהלך אינו כעושה מעשה במלאכת בעל הבית ואין לו אז היתר אכילה.

בבא מציעא דף צ"ב. יום ה' פרשת בחוקותי כ"ב אייר תשפ"ד

פרטי דינים באכילת פועל. חיוב מעשר בגמר מלאכה ביין.

דף צ"ב - ע"א

חמור וגמל אוכלים ממשא שעל גביהם (אע"פ שאינם רואים מה שעליהם), ובלבד שלא יטול בידיו ויאכיל. **משנה. פועל אוכל אפילו כנגד כל שכרו**, יתר על שכרו - **לרבי אלעזר חסמא** לא יאכל, **לת"ק** מותר, גם חכמים מתירים אבל מלמדים לו דרך עצה הוגנת שלא יהא רעבתן ועל ידי זה ימנעו הבעלים לשוכרו למלאכתו.

לא שכרו אלא לבצור אשכול אחד, לרב אסי מותר לאכול אפילו אם בסוף אינו נותן בכליו של בעל הבית כלל וכן סובר תנא קמא, **לרבי אלעזר חיסמא** אם הוא יותר על שכרו לא יאכל, **לחכמים** אם הוא שכיר יום מותר אפילו יותר משכר.

שכרו לכל היום מותר לאכול אשכול ראשון שבצר גם שעדיין לא נתן לתוך כלי של בעל הבית.

עכו"ם שסירס בהמת ישראל על פיו כדי שיהא יפה לחרישה, אבזה שמואל קנס שחייב למוכרו כדי שלא יהנה מעבירה, לסוברים שנכרי מצווה על הסירוס ועבר ישראל על לאו 'ולפני עור לא תתן מכשול', ויכול למוכרו גם לחרישה אע"פ שדמיו יקרים ונהנה מהסירוס, ומותר למוכרו לבנו גדול או להחליף עם שור אחר של ישראל שסירסו עכו"ם, ונחלקו אם מותר למוכרו לבנו קטן, [ולסוברים שנכרי אינו מצווה על הסירוס תלוי באיבעיא אם יש איסור אמירה לעכו"ם באיסור לאו]

הושיב לה קוץ בפיה או הרביץ לה ארי מבחוץ, עובר בלא תחסום שמונעה מלאכול, ואיבעיא אם ישב לה קוץ בפיה או רביץ לה ארי מבחוץ או העמיד בנה מבחוץ או היתה צמאה למים שמונעה מלאכול אם חייב להסיר המונע, וכן איבעיא אם מותר לפרוס עור שלוק ואין הבהמה רואה הדישה אם נקרא שור בדישו.

רשאי בעל פרה להרעיב פרתו כדי שתאכל הרבה מן דישת בעל הדייש, **ורשאי בעל הדייש** להאכיל הבהמה קשים שנידושו קודם שתיכנס לדישה כדי שתתמלא כריסה, או להשים קשים שנידושו על גבי הדייש כדי שתאכל הקשים שנידושו.

חסמה מבחוץ קודם שתיכנס לדוש עובר בלא תחסום, ומה שנאמר לא תחסום שור בדישו הוא שבשעת דישה לא תהא חסימה.

גער בה בקול שלא תאכל - לרבי יוחנן חייב שעקימת פיו הוא מעשה והוא לאו שיש בו מעשה ולוקים עליו, **ולריש לקיש** פטור שקול אין בו מעשה, וכן נחלקו אם הנהיג כלאים בקול או המיר קרבן, **ולרבי יהודה** גם בלאו שאין בו מעשה לוקים עליו.

בבא מציעא דף צ"א. יום ד' פרשת בחוקותי כ"א אייר תשפ"ד

תשלום בחסימת פי פרה. עשיית עיסה בחלב. בהמתך לא תרביע כלאים.

דף צ"א - ע"א

שכר פרה וחסמה ודש בה לוקה ומשלם לבעל הבהמה ד' קב לפרה וג' קב לחמור, וזה השיעור מה שמנע מהבהמה מאכילת הדישה, ואכילת דישה בכלל חיוב מזונות הוא שחייב למשכיר, **לאביי** היינו רק לרבי מאיר שסובר לוקה ומשלם אבל לחכמים אין אדם לוקה ומשלם שנאמר 'כדי רשעתו', **לרבא** גם לחכמים שאינו לוקה ומשלם היינו שאין בית דין מחייבים אותו לשלם, מכל מקום ידי שמים לא יצא עד שישלם, [ומצינו שהתורה אסרה אתנן אפילו בא על אימו שחייב מיתה ומכל מקום אם נתן לה חל עליו שם אתנן] ומהני תפיסת בעל הבהמה, **לרב פפא** בית דין מוציאים ממנו גם לחכמים שאין חיוב מלקות וממון באים כאחד שחיוב מזונות בא משעת משיכה, וחיוב מלקות בשעת חסימה.

אין עושים עיסה בחלב ואם לש כל הפת אסורה, אפילו לאוכלה במלח שלא יבוא לאוכלה בבשר, וכן אין מורחים את התנור באליה ואם מרח ואפה בו פת כל הפת אסורה, שלא יבא לאוכלה בחלב, ואין הפת הנאפית בו כשרה עד שייסיק התנור.

'בהמתך לא תרביע כלאים' אינו חייב עד שיכניס כמכחול בשפופרת אבל מותר להכניס מין ואינו מינו לדיר.

'כי תבא בכרם רעך' - לאיסי בן יהודה בביאת כל אדם הכתוב מדבר אפילו אינו שכיר אלא בא לסייע במלאכה, לאיבעית אימא כן סוברים חכמים דמתניתין, ולת"ק רק פועל אוכל.

איבעיא אם פועל אוכל משלו והוא תוספת שכר שהוסיפה התורה ויכול לומר תנו לאשתי ובני אפילו קודם לידו, או אוכל משל שמים ואינו יכול לומר תנו לאשתי ובני קודם שזכה בו, ולמסקנא לרבי יוחנן תלוי במחלוקת תנא במשנה ותנא בברייתא דרבי הושעיא.

נזיר שהוא פועל בענבים שאמר תנו לאשתי ובני אין נותנים, גם אם אוכל משלו משום קנס שימנע מלהשכיר עצמו לענבים.

דף צ"ב - ע"ב

פועל שנשכר לייבש תאנים אוכל ופטור ממעשר שלא נגמרה מלאכתו, על מנת שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי בני חייב במעשר שאפילו אם בשלו הוא אוכל כיון ובנו אוכל דרך תנאי נראה כלוקח, ולוקח חייב במעשר.

פועל שנשכר לעשות בנטע רבעי לא יאכל שאסור לאכול חוץ לחומה, ואם לא הודיע פודה ומאכיל, אפילו אם פועל אוכל משל שמים, ובאיסור לא זכה לו התורה כיון שנראה כמקח טעות שסבר שיאכל.

תאנים שנדרסו בעיגול יחד ונגמרו מלאכתם למעשר ונפלו ונתבטל העיגול ושכר פועל לדורסם אינו אוכל, שאין פועל אוכל אלא בדבר שלא נגמר מלאכתו למעשר, ואם לא הודיע לו שאינו יכול לאכול מעשר ומאכיל שנראה כמקח טעות.

גמר מלאכה לחייב יין במעשר - לת"ק משירדו לבור, **לרבי עקיבא** משעלו הזגים על פני הבור והוציאם, **לרבי עקיבא בברייתא דר' אושעיא** משעה שיוציא השמרים שעלו על פי החביות, ואם שכר פועל לסתום חביות ולא ידע שכבר נתחייב במעשר, מעשר הבעלים ונותן לו שנראה כמקח טעות.

פועל שקצץ שלא יאכל הרי זה מחילה, וכן אם קצץ כן לאשתו ובניו ובנותיו הגדולים שיש להם דעת ומחלו, קצץ לבניו ובנותיו הקטנים וכן לבהמה כיון שאין בהם דעת לא מחלו, ואם פועל אוכל משלו והוא מעלה להן מזונות לפי ביאור הש"ס במשנה [בדף צ"ג]. אינם אוכלים לפי שהוא זוכה בשכרם, ולביאור הש"ס בברייתא דרבי הושעיא אוכלים ולא זיכתה התורה צערם לאביהם, קצץ לעבדיו ושפחותיו הגדולים אינם אוכלים שמחלו, על ידי עבדיו ושפחותיו הקטנים אם פועל אוכל משלו ומעלה להם מזונות או אינו מעלה להם מזונות למ"ד מותר לרב לומר לעבדו עשה עמי ואיני זנך אינם אוכלים, ואם פועל אוכל משל שמים בין מעלה להם מזונות בין אם אין מעלה להם מזונות העבדים אוכלים.

בבא מציעא דף צ"ג. יום ו' פרשת בחוקותי כ"ג אייר תשפ"ד

מחלוקת אם משמר כעושה מעשה. פרטי דינים בחיוב שמירה.

דף צ"ג - ע"א

משנה. קוצץ פועל שלא יאכל, וכן קוצץ על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי עבדו ושפחתו הגדולים על ידי אשתו מפני שיש להם דעת ומחלו, ואינו קוצץ על ידי בנו ובתו ועבדו ושפחתו הקטנים, ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהם דעת, [נתבאר לעיל דף צ"ב].

השוכר פועלים לעשות בנטע רבעי הרי אלו לא יאכלו, ואסור לאוכלם חוץ לחומת ירושלים, ואם לא הודיע שהוא נטע רבעי פודה ומאכיל שנראה כמקח טעות.

תאנים שנדרסו בעיגול יחד ונפרדו ושכר פועלים לחזור ולדורסם אינם אוכלים, שכבר נגמרו מלאכתם למעשר ואין פועל אוכל בדבר שנגמר מלאכתו למעשר, ואם לא הודיע שכבר התחייב במעשר מעשר ומאכיל שנראה כמקח טעות.

שומרי פירות תלושים בגיתות וערימות עד שלא נגמרו מלאכתם למעשר - לרב אוכל מן התורה וסבר משמר כעושה מעשה דמי ונמצא שעושה בתלוש, לשמואל אוכל רק מהלכות מדינה ולא מדאורייתא וסובר משמר לאו כעושה מעשה דמי.

שומרי פירות מחוברים בגינות ופרדסים - לרב אוכל מהלכות מדינה, שמדאורייתא אין פועל אוכל במחובר אלא בשעת גמר מלאכה מחובר והיינו בשעת קצירה ונתינה לכלי בעל הבית, לשמואל אינו אוכל כלל.

המשמר פרה אדומה משחיתתה עד כינוס אפר - לרב מטמא בגדים מדאורייתא ומשמר כעושה מעשה הוא וכל העוסקים בפרה בגדיהם נטמאים, לשמואל משמר אינו כעושה מעשה ואין בגדיו נטמאים אלא מדרבנן.

משנה. שומר חינם נשבע על הכל, שואל משלם את הכל [חוץ ממתה מחמת מלאכה] שומר שכר נשבע על האונסים ומשלם באבידה וגניבה.

שוכר נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם דינו כשומר חינם [משום שמשלם שכר מלאכתו ואינו מקבל שכר על שמירה] או אם דינו כשומר שכר [כיון שלהנאתו אצלו].

דף צ"ג - ע"ב

חיוב שמירה בשומר שכר - לרבה אינו חייב לשמור רק כדרך שבני אדם שומרים בהמותיהם ואינו חייב בשמירה יתירה, ולכן היה רועה על שפת הנהר והחליקה הבהמה ונפל לנהר פטור, וכן אם רועה עזב הצאן ונכנס לעיר בשעה שדרך בני אדם נכנסים לעיר או נרדם בשעה שנרדמים ונגנב או נאבד הצאן פטור, אבל שומרי העיר כלילה שכל סמך אנשי העיר עליהם חייבים בשמירה יתירה, לרב חסדא ורבה בר אבוא כל שומר שכר חייב בשמירה יתירה ולכן נותנים לו שכר.

רועה שהניח עדר ובא לעיר ובא וטרף ארי ודרס, למ"ד שומר שכר חייב בשמירה יתירה אם נכנס לעיר בזמן שבני אדם השומרים שלהם נכנסים אומדים אם אילו היה שם היה יכול להציל חייב, ואם לא היה יכול להציל פטור, ולמ"ד שומר שכר אינו חייב בשמירה יתירה אם נכנס בשעה שבני אדם נכנסים פטור, אם נכנס בשעה שאין בני אדם נכנסים הוא תחילתו בפשיעה וסופו באונס וחייב אפילו לא היה יכול להציל, ואם נכנס מאימת קול אריה אם היה יכול להציל על ידי שהיה מקדמו ברועים ומקלות חייב, אפילו אם היה צריך לשכור אנשים לכך עד כדי דמי העדר וחוזר ולוקח הדמים מבעל הבהמות [ובשומר חנם יבקש מאחרים שיעזרוהו בחנם] והבעלים רוצה בכך שרוצה בהמות שלו מלקנות בדמים אלו בהמות חדשות משום שמכירם ולמודות בביתו, ומשום שלא יצטרך לטרוח לחזור ולקנות בהמות אחרות.

רועה שהעביר הבהמות על גשר ודחפה אחת לחברתה ונפלה למים חייב, שהיה לו להעביר אחת אחת (וכסובר ששומר שכר חייב בשמירה יתירה).

נגנבה הפיקדון באונס והוכר הגנב, שומר חנם אם רצה נשבע שלא פשע אם אינו רוצה להישבע משלם, ואם היו שם אנשי השלטון ואם היה מרים קולו היו שומעים אותו חייב, ושומר שכר חייב בכל אופן, שעליו לטרוח אחר הגנב עד שיוציא מידו.

משנה. זאב אחד אינו אונס שני זאבים אונס, לרבי יהודה בשעה שחיה רעה משולחת בגזירת המלך וקופצת על אדם הרי זה אונס, שני כלבים אינו אונס לרבי מאיר משתי רוחות אונס, ליסטים מזויין אונס אפילו הוא אחד ואפילו גם הרועה מזויין, ארי דוב נמר ברדלס ונחש אונס, הולך למקום גדודי חיה וליסטים אינו אונס, מתה כדרכה אונס, עינה ומתה אינו אונס, תקפה את עצמה מהשומר ועלתה לראשי צוק ונפלה אונס, העלה לראש צוק ונפלה ומתה אינו אונס.

רועה שמצא לגנב והזכיר לו המקום שהבהמות שם והשיאו לבוא על ידי שגידפו אינו אונס וחייב.